

Важливо зазначити, що економічні витрати можуть суттєво відрізнятись в різних країнах і залежать від конкретного правового та військового контексту. Крім того, зусилля, спрямовані на запобігання дезертирству шляхом поліпшення умов праці, підвищення кваліфікації та усунення першопричин дезертирства, можуть бути більш економічно ефективними в довгостроковій перспективі, ніж розслідування випадків дезертирства після того, як вони сталися.

Загалом, економічні витрати на розслідування випадків дезертирства зі збройних сил слід розглядати в більш широкому контексті підтримання військової дисципліни, забезпечення боєготовності збройних сил і підтримання верховенства права.

Інформаційні джерела

1. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 03.11.2022 № 2710-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2710-20> (дата звернення: 09.10.2023)

2. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 02.12.2021 № 1928-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1928-20> (дата звернення: 09.10.2023)

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 09.10.2023)

4. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/794-19> (дата звернення: 09.10.2023)

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПІДТРИМЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Єфремов А.О., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **Д.В. Ковальов**
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Україна впродовж більш ніж 30 років незалежності намагається активно впроваджувати принципи ринкової економіки. Тому, з кожним роком, Уряд вводить все більше нових Законів, відповідно до яких, держава втрачає все більше функцій надлишкового регулювання, створює умови задля конкурентоспроможності підприємств.

Задля максимального та ефективного перерозподілу грошових ресурсів, в Україні відповідно існують податки для бізнесу та для населення. За кошти платників податків, фінансуються державні витрати на оборону, медицину, освіту, зміцнення економіки, соціальне забезпечення, культури та ін.

Однак, в 2022 році почалося повномасштабне вторгнення росії. Цей напад супроводжувався активними бойовими діями, при яких ворог знищував інфраструктуру, підприємства, вбивав мирне населення та окупував значні території. Населення ж, намагаючись втекти від страшної війни, активно внутрішньо та зовнішньо мігрувало. За оцінками Міністерства закордонних справ станом на 21 червня 2023 року за кордоном перебували 8 млн 177 тис. українців [1].

То ж, розуміємо, що економіка нашої країни зазнала значних втрат. І відповідно, задля недопущення ще більшого падіння та намагання хоч якось стабілізувати ситуацію, Уряду нашої країни необхідно було вжити заходів.

Одним з таких заходів було зміна в податковому законодавстві. Використовуючи цей інструмент, державою з 1 квітня 2022 року було надано пільги для платників податків, які перебувають на спрощеній системі оподаткування. Як наслідок, платники єдиного податку 1-ї та 2-ї групи отримали право не сплачувати єдиний податок та не заповнювати декларацію за цей час. Також було зменшено ставку єдиного податку для 3-ї групи до 2% [2].

Таким чином, не зважаючи на бюджетні втрати, Уряд країни спромігся підтримати бізнес, щоб не допустити його занепаду та зникнення. Хоч і була гостра необхідність у збільшенні державних витрат та збільшенню доходності бюджету, однак в державних органах розуміли, що закритий бізнес, який не витримав грошового навантаження – це гірше, аніж той, який працює і певний час не сплачує податки.

Окрім цього, Уряд, постійно бачить та розуміє проблеми, які потрібно негайно вирішити, і в разі, коли це частково залежить від рішення держави та частково від підприємців, урядовці намагаються покращити свою частку. Тому, коли постає гостра потреба в імпортних товарах, на які потрібно пришвидшити процес розмитнення та знизити ціну, Уряд в швидкому темпі приймає рішення про скасування ПДВ та ввізного мита.

Для прикладу можна згадати Закони №3123-IX та №3124-IX, за якими звільнилися від оподаткування та ввізного мита компоненти

необхідні для виробництва та ремонту безпілотних систем. Або ж можна згадати реагування Уряду на проблеми, які виникли після минулорічних масштабних обстрілів енергоінфраструктури України. Законами №8196 та №8197 було скасовано сплату ПДВ та податкові мита при ввезенні генераторів і деякого обладнання, необхідного для виробництва електрогенераторних установок.

Таким чином, бачимо, що Уряд дійсно активно співпрацює з підприємцями, задля покращення вирішення поточних проблем, які виникають, це допомагає зменшувати грошове навантаження на населення та бізнес і підвищувати обороноспроможність нашої держави.

Також варто враховувати, що Україна деокупує власні території, які тривалий час перебували під гнітом росії, на яких кількість населення значно скоротилося, а самі території та підприємства фактично розграбовані окупантами. Тому важливою складовою підтримки національної економіки під час війни є також і відновлення деокупованих територій.

З цією метою держава активно проводить зовнішню політику. 20-21 квітня 2023 року в Києві відбувся Міжнародний саміт міст та регіонів, який об'єднав регіональні та місцеві влади України та всього світу, міжнародні урядові та неурядові організаційні заради партнерства та налагодження прямих контактів між українськими та іноземними громадами.

В рамках Саміту обговорено реінтеграцію українських територій, подолання гуманітарних викликів та відновлення життєдіяльності громад. «Саме завдяки децентралізації та місцевим громадам ми витримали перші найважчі місяці війни» - на це акцентував увагу у своєму виступі Президент України Володимир Зеленський [3].

Враховуючи зарубіжний досвід економічного зростання, децентралізація – ключ до вирішення проблем розвитку. Україні ж після деокупації всіх територій слід завчасно врахувати всі чинники, щоб упередити можливі наслідки децентралізації. В цьому плані за допомогою державних інститутів влади слід забезпечити чітке розмежування функцій та повноважень між державою та місцевою владою. Так, основними цілями уряду має стати зовнішня політика, національна безпека та оборона, розробка стратегічних напрямів розвитку регіонів. В той же час, перед місцевою владою мають стояти завдання управління економічним розвитком регіонів, розпорядження бюджетними коштами та майном територіальної громади та забезпечення системи надання послуг для населення.

Реформування аграрного сектора економіки відкриває можливості ефективнішого використання ресурсного потенціалу його розвитку, вимагає забезпечення повноцінного відтворення складових цього потенціалу, а також досягнення соціальної, політичної та економічної безпеки у регіонах [4].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, бачимо, що роль державних інструментів та інститутів у підтримці та навіть розвитку національної економіки під час війни є надзвичайно велика. Власне, використовуючи основний інструмент держави – законотворчий та законодавчий потенціал, Україна може ефективно реагувати на нові виклики та проблеми, швидко виконати дії задля стабілізації ситуації та економіки та врешті, прискорити економічне відновлення деокупованих регіонів і подальший економічний розвиток всіх регіонів України.

Інформаційні джерела

1. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. Мультимедійна платформа інфомовлення України «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-killist-ukrainciv-ta-ih-migracia-zakordon-cerez-vijnu.html>

2. Податки під час війни. Офіційний портал, Державна податкова служба України. URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/local-news/print-581820.html>

3. Перший Міжнародний саміт міст і регіонів у Києві. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/shkrum/64413ba6c31c0/>.

4. Ковальов Д.В. Напрямки розвитку сільських територій Херсонської області у поствоєнний період: практичний досвід Європейських країн. Ефективна економіка. 2023. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1693/1706>

ОГЛЯД ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Єфремов А.О., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – д-р екон. наук, доц. **А.В. Микитась**
Державний біотехнологічний університет

Повномасштабна війна росії проти України завдала країні непоправних збитків, а економіка України зазнала колосальних втрат: знищено цивільну інфраструктуру, зруйновано підприємства, постраждали люди, а частка переміщених осіб сягає чверті від усього населення. Це призвело до глибокого економічного спаду, інфляції та зростання безробіття, відновлення чого потребуватиме значних зусиль та